

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ:
СИНЕРГІЯ НАУКОВИХ, ОСВІТНІХ
ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної
конференції

19 травня 2023 року

У двох томах

Том 2

Видавництво
«Юридика»
2023

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)
Є24

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 3 від 16.06.2023 р.)

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**.

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**.
Матеріали видано в авторській редакції.

Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та
Є24 глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх
та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-
практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редак-
цією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. –
Т. 2. – 828 с.

ISBN 978-617-8263-40-9

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень». У другому томі збірника відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині в умовах повномасштабного військового вторгнення у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)

ISBN 978-617-8263-37-9 (у 2 т.)
ISBN 978-617-8263-40-9 (т. 2)

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2023

в режимі «електронний запит – електронна відповідь», взаємного пошуку та перегляду наявних даних, формування спільних масивів даних, документів та форм, автоматичного протокування всіх кроків та операцій тощо. Порядок електронної взаємодії публічних електронних реєстрів визначено Постановою Кабінету Міністрів України від 10.05.2018 р. № 357 «Деякі питання організації електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів».

Список використаних джерел:

1. Литвин Н. А., Крупнова Л. В. Діджиталізація як засіб підвищення відкритості, прозорості та ефективності діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування щодо надання електронних послуг. *Ірпінський юридичний часопис*. 2020. Вип. 3. С. 69–76.
2. Жекало Г. І., Заяць М. Я., Вакун О. В. Сутність та зміст електронного урядування: концептуальний вимір. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2020. № 8. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1716> (дата звернення: 03.05.2023).

Ключові слова: публічне адміністрування, електронне урядування, електронний уряд, адміністративні процедури, цифровізація адміністративних процедур.

Key words: public administration, electronic governance, electronic government, administrative procedures, digitization of administrative procedure.

КОЗАЧУК ДІАНА АНАТОЛІЇВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри адміністративного і фінансового права,
кандидат юридичних наук, доцент*

ЩОДО ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В КОНТЕКСТІ ЗМІНИ ФОКУСУ СИСТЕМИ ПРАВООХОРОНИ

Функціонування поліції як органу, що забезпечує публічний порядок і безпеку, охорону прав і свобод громадян, має відповідати сучасним викликам і органічно вписуватися в систему демократичних цінностей. Серед найбільш очевидних відмінностей сучасної поліцейської діяльності є відмова від абсолютизації функції боротьби зі злочинністю та націленість на служіння суспільству, надання послуг у сфері публічної безпеки [1, с. 640]. Поліцейська діяльність в Україні поступово відходить від репресивної (інтервенційної) державної політики у правоохоронній сфері і концентрується на визнанні особливої соціальної значущості проблеми протидії правопорушенням, налагодження тісної взаємодії державних і комунальних суб'єктів поліцейської діяльності з інститутами громадянського суспільства у здійсненні роз'яснювально-превентивної діяльності з метою коригування деструктивної поведінки окремих громадян й усунення чинників,

що детермінують правопорушення і соціальні патології [2, с. 59]. Українське законодавство, яким врегульовано поліцейську діяльність, всіляко підкреслює зазначені тренди, мінімізує використання зворотів, що вказують на примусову природу її діяльності. Проте, однак, це не означає, що поліцейські заходи виводяться поза межі методу примусу – він залишається інструментом, що характеризує державу як єдиного суб'єкта його легального застосування.

Враховуючи те, що поліцейська діяльність реалізується у контексті оновленої сервісної парадигми державної влади, але, при цьому зберігає функції примусу, що були її первинною, визначальною ознакою, виникає чимало питань щодо органічності їх поєднання, що дозволить уникнути штучності заявлених декларації щодо нової ролі поліції в українському суспільстві.

Слід врахувати і те, що сучасний розвиток поліцейської діяльності безпосередньо пов'язано з реформуванням дотичних галузей правової системи України, з перспективами оновлення адміністративно-деліктного, кримінального, кримінально-процесуального законодавства, які, у свою чергу, суттєво модернізують її розуміння. На цьому етапі можна говорити про оформлення вузького і широкого підходів до розуміння поліцейської діяльності.

Широкий підхід дає змогу поглянути на поліцейську діяльність із точки зору її функціонального спрямування. За цього підходу поліцейська діяльність розглядається як керівництво спеціальними структурами публічної влади, спрямоване на охорону громадського порядку, гарантування безпеки (громадської, державної, економічної тощо) [3, с. 134]. Цілеспрямованість поліцейської діяльності задається тим, що держава нормативно-правовим порядком встановлює компетенцію суб'єктів цієї діяльності, засоби і способи здійснення юридично значущих дій, відтак, коло суб'єктів поліцейської діяльності є широким і не обмежується тільки поліцією [4, с. 150].

Вузький підхід сформувався на основі суб'єктного критерію і визначає поліцейську діяльність виключно як діяльність підрозділів Національної поліції. У залежності від обраного підходу сутність, ознаки, види, вимоги та умови застосування поліцейських заходів будуть відчутно відрізнятися.

Обидва підходи мають переваги і не позбавлені «слабких» аспектів. Так, широкий підхід до розуміння поліцейської діяльності має очевидний історичний відсил до часів становлення поліції як органу держави, наділеного виключною компетенцією застосування примусових заходів як елементу швидкого реагування на порушення. Цей відсил, з одного боку, є виправданим, дозволяє інтуїтивно зрозуміти його специфіку. З іншого боку, він є і головним недоліком, враховуючи особливості історичного шляху України.

Беззаперечними перевагами широкого підходу до розуміння поліцейської діяльності є те, що він дозволяє концентрувати увагу на сутнісних ознаках цього явища, робить його універсальним, цілісним, емним. Зважаючи на те, що зміна пріоритетів щодо гарантування прав і свобод людини є мейнстрімом в діяльності держави в цілому,

стандарті і жорсткі обмеження, притаманні діяльності поліції можуть сприяти розвитку інших органів влади, удосконаленню їхньої діяльності. Також слід врахувати, що відсутність фіксації на суб'єкті реалізації поліцейської діяльності забезпечує відносну стабільність цієї дефініції, оскільки в сучасному світі система суб'єктів, уповноважених на застосування екстрених примусових заходів є доволі динамічною конструкцією.

Перевагою вузького підходу є абсолютна кореляція із Законом України «Про Національну поліцію», орієнтування на однозначні ознаки, що дозволяє спростити сприйняття цього напрямку функціонування держави. Крім того, слід позитивно оцінити і можливість усунення за цього підходу певних логічних суперечностей у сприйнятті функцій Національної поліції, оскільки вони повністю відповідають один одному.

Водночас, зведення розуміння поліцейської діяльності лише до діяльності Національної поліції має й значні недоліки. В першу чергу, такий підхід розмиває специфіку досліджуваного явища. Наприклад, ст. 34 Закону України «Про Національну поліцію» передбачає поверхневу перевірку й огляд як поліцейський превентивний захід. Схожі дії – особистий огляд і огляд речей, врегульовано і ст. 264 КУпАП, що визначаються заходами забезпечення провадження у справах про адміністративне правопорушення. Зазначені заходи мають низку спільних рис: застосовуються у випадках обґрунтованої підозри вчинення правопорушення; полягають у візуальному оглядові особи або речі, у тому числі, транспортного засобу; здійснюються поліцейським. Водночас, вони мають і низку суттєвих відмінностей: особистий огляд за ст. 264 КУпАП є засобом, що застосовується не лише поліцією, але й іншими правоохоронними органами; для нього передбачено можливість залучення понять; про його застосування складається протокол або робиться запис у протоколі про адміністративне правопорушення або у протоколі про адміністративне затримання; здійснюється уповноваженою особою у присутності володільця речі, тоді, як поверхневий огляд, передбачений ст. 34 Закону України «Про Національну поліцію», передбачає самостійне пред'явлення володільцем вмісту своїх особистих речей чи транспортного засобу поліцейському; кожен із зазначених заходів має власні деталізовані підстави застосування. Таким чином, ці заходи стають різними за своєю сутністю і призначенням, мають різні процедури, внаслідок їх застосування може бути отримано різні результати. Як уявляється, таке урізноманітнення засобів реалізації тождесні функцій навряд чи можна вважати корисним, адже воно обтяжує практику їх застосування, підвищує рівень загрози порушення прав громадян при їх застосуванні.

Таким чином, широкий підхід до розуміння поліцейської діяльності є більш перспективним напрямком розвитку доктринальних засад правоохорони, а зважаючи на тривалість цього процесу і швидкість ментальних перетворень українського суспільства, наявні недоліки з часом нівелюються.

Список використаних джерел:

1. Проневич О. С. Проактивна діяльність поліції (міліції) як складова сучасної парадигми охорони правопорядку. *Форум права*. 2011. С. 639–643.
2. Профілактична (превентивна) діяльність патрульної поліції : навч. посіб. Одеса, 2017. 117 с. URL: Міністерство внутрішніх справ України (oduvv.edu.ua)
3. Косиця О. «Поліцейська діяльність» як наукова категорія. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 1. С. 133–137. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archlve/2017/1/26.pdf>
4. Коваленко А. В. Поняття поліцейської діяльності та підходи до його розуміння в праві (кримінологічний аспект). *Науковий вісник Ужгородського Національного університету. Серія «Право»*. 2019. Вип. 54. С. 149–151. URL: Електронний репозитарій ДВНЗ «УжНУ»: Поняття поліцейської діяльності та підходи до його розуміння в праві (кримінологічний аспект) (uzhnu.edu.ua)

Ключові слова: поліція, примус, поліцейська діяльність, поліцейський захід, поліцейська послуга.

Key words: police, coercion, police activity, police event, police service.

STRELNYKOV ANDRII VIKTOROVYCH

*National University "Odesa Law Academy",
Associate Professor at the Department of Administrative and Financial Law,
PhD in Law, Associate Professor*

THE INTERNATIONAL ORGANIZATION FOR MIGRATION AS A SUBJECT ENSURING THE ADMINISTRATIVE LEGAL PERSONALITY OF MIGRANTS

The system of subjects ensuring the administrative legal personality of migrants encompasses not only state (state bodies, state enterprises, and institutions) but also non-state (local self-government) institutions. At the same time, law enforcement practice indicates that the quantity of such subjects changes dynamically, which is determined by the need to solve many issues in implementing the state migration policy. Currently, in the field of ensuring the administrative legal personality of migrants, international organizations are gaining importance, which will provide the rights and freedoms of migrants, adhering to international standards and requirements.

Among the leading international organizations whose competence covers the issue of ensuring the legal personality of migrants (of different species) at the world level in particular areas of its implementation (for example, in the field of employment, social security, etc.), there is the United Nations and its specialized institutions (International labor organization – ILO; International Organization for Migration – IOM).

The Preamble of the IOM Constitution recognizes the protection of migrants' rights among the list of priority tasks, which determines the assistance of this organization in ensuring the legal personality of both

ЗМІСТ

Привітальне слово президента Національного університету «Одеська юридична академія» С. В. Ківалова	3
---	---

СЕКЦІЯ 17 ПИТАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА ТА ПРОЦЕСУ, ФІНАНСОВОГО ПРАВА

Ківалов Сергій Васильович

Концепт публічного адміністрування в сфері національної безпеки	8
--	---

Залужний Валерій Федорович

Сучасний стан дослідження дисциплінарної відповідальності військовослужбовців Збройних Сил України	11
---	----

Біла-Тіунова Любов Романівна,

Хамходера Олег Петрович

Щодо доктринального тлумачення поняття «інша оплачувана діяльність» у контексті Закону України «Про запобігання корупції»	15
---	----

Тодошак Олег Володимирович

Алгоритм розгляду електронних звернень: адміністративний аспект	18
--	----

Неугодніков Андрій Олександрович

Адміністративне судочинство у справах, пов'язаних із накладанням санкцій	22
---	----

Степаненко Сергій Васильович

Побудова нової моделі територіального управління	24
--	----

Осадчий Анатолій Юрійович

Цифровізація адміністративних процедур	26
--	----

Козачук Діана Анатоліївна

Щодо оновлення змісту поліцейської діяльності в контексті зміни фокусу системи правоохорони	30
--	----

Strelnykov Andrii Viktorovich

The International Organization for Migration as a subject ensuring the administrative legal personality of migrants	33
--	----

Голоядова Тетяна Олексіївна

Види податкових перевірок у період дії воєнного стану в Україні	35
---	----

Корнута Людмила Михайлівна

Штучний інтелект у публічному управлінні: перспективи впровадження	37
---	----